

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. VIII. Seditiõnum, & tumultum causæ ex parte Rectorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

inter Mahometem & Musam bellum fuit, à Duce suo desertus Musa, & fratrem fugiens à ministro obruncatus est. Interim dum fratres in se bella ci-ent, Caramanir præfatus descivit, & arma infesta intulit Mahometi, sed pace facta cum Caramano, maiorem seditionem Mustapha concitavit, ac deinde Toraces, iterumque Mustapha, quibus facillimum fuit homines rudes ad sese allicere. Murates deinde per Dufmen Mustapham desciscitibus se-re proceribus omnibus imperio non tantum deice-tus est, sed Mustapha illo suspensio, frater victoris, alius Mustapha, novas turbas exorsus est. Et ne quidquam malorum deesset, Walachus defecit. Inter hæc etiam Ibrahimus, Caramanus rebellavit, quem in gratiam accipere coactus est. Machometes sine multis seditionibus imperavit, eo mortuo Ianizari Constantinopolim diripuerunt. Baiafetes ac Zemes fratres depugnarunt, Victorem inuasit Aegyptius, non sine procerum conspiratione. Sed horum & aliorum victor à Chafane Califa, homi-ne solitario & sanctitatem mentito, agitatus est; ille enim simulatione sanctitatis facile populos digna, indigna passos ad seditionem pellexit, quo vix dum extincto Selimus in patrem arma sumpsit, coniurantibusque Ianizaris senex imperium depo-nere coactus est. Ille & Achmetem fratrem occidit, & magno metu regnavit, Solimannum deinde Ibrahimus regno deicere cogitavit, qui eo vs-que miseriam venit, vt orto inter filios dissidio, magnis promissis imperarit, vt ab hospite Tech-mali Selymus filius cum nepote interficeretur, quo nihil in parte & auro turpius cogitari potuit. Dragutes etiam iam seni rebellavit; nihil itaque fa-cilius, quam in eo regno in quo subditi opprimun-tur, proceres in metu sunt, insignem seditionem concitare, quod videmus hominum vilissimos face-re potuisse.

CAPVT VIII.

*Seditionum & tumultuum causæ ex
parte Rectorum.*

*Seditionis
causa fere
Rectorū &
populi deli-
cta sunt.*

§. i. **C**Rebras esse in Repub. perturbationes, motusque damna quotidiana ostendunt, causas inuestigare animus est, vt caueantur & si forte cauto adhibita nulla fuerit, remoueantur. Cause vero vel sunt ex vitio principum, & optimatum, vel populorum, vel vtrorumque, si enim vnuquam vlla in re vtraq; pars rea est, id fit in tumultibus, & belis civilibus, ibi enim

Reuera muros in tra peccatur, & extra.

Causæ vero tot sunt, quot vitia: quamvis enim crudelitate, avaritia, superbia, homines præcipue ad rebellandum impellantur, crebro tamen aliæ quoque causæ fuerunt, metus, libido, luxus, aliæque. Quemadmodum enim omne malum corporis, si ingrauescat, vitæ enertendæ idoneum est, ita quicquid in Reipub. corpore odium, invidiam, contemptum aliorum inducit, discordiam, factiones, tumultus, bella civilia parare afflicuit.

Ad seditio-
nem sufficit
omne vitium
si crescat.

Nam im-
portunitas
& inhumana
tas omni
etati mole
sta est.

§2. Prima ac potentissima rebellandi causa est, Magistratuum crudelitas. Nam cum homini vis nihil sit carius, contra Sanguinarios & crudeles quo possunt modo fe tentur. In leones, lupos, vrsos, serpentes, semper arma gerimus, & aliorum nos praesidio munimus, eorum enim rabiem in nos semper armatam esse nouimus. Non alia mens est totius regni, cum regem esse crudelem animaduertunt.

clementiareges facit Deos, crudelitas facit damones. Vetera exempla sunt, impia & sæua Mezentij acta. vnde.

Surgit furis Hetruria iustis.

Et capite de crudelitate id satis ostendi. Nam crudelitas à proximis maxime timentur ; Alexander Phereus cuius celebris sauitia fuit, ab uxoris fratribus dormiens, ipsa praelucente est interfectus.

Augustum pluribus seditionibus agitatam no-
uimus, sed cum eius crudeliter cogitamus, mi-
ramur euasisse, Suet. c. 27. Triumviratum Reipub. consi-
tuenda per decem annos administrauit, in qua restitit qui-
dem aliquamdiu collegis, ne qua fieret perscriptio, sed
inceptam utroque acerbis exercuit. Namque illis in mul-
torum saepe personam per gratiam, & preces exorabilibus
solum magnopere contendit, ne cui parceretur: proscriptisque
etiam C. Toranium tutorem suum, eundemque collegam
patris sui Octauii in adilitate. Iunius Saturninus hoc am-
plius tradit. Quum peracta proscriptione M. Lepidus in Sena-
tu excusasset praeterita, & spem clementia in posterum scis-
set, quantam satis penarum exactum esset, hunc & diuerso
profectum, ita modum proscrubendi statuisset, ut omnia si-
bireliquerit libera: in cuius tamen pertinacia penitentiam
postea T. Annum Philopemenem, quod patronum suum pro-
scriptum classe olim diceretur, equestri dignitate decorauit.
In eadem hac potestate multiplices flagrauit inuidia. Nam
& Pinarium equitem Romanum cum concionante se ad-
missa turba paganorum apud milites, subscribere quadam
animaduertisset, curiosum ac speculatorem ratus, eorum
se confodiri perauit. Et Tedium Afrum Cos designatum,
quia factum quoddam suum maligno sermone carpsisset,
tantis perterritus minis, ut is praecipitaret. Et Quintum Gal-
lum Praetorem in officio salutationis, tabellas duplices ueste
rectas tenentes, iussitque gladium oculare, ne qui-
quam statim, ne aliud inueniretur ausus inquirere, paulo post
per centuriones & milites raptum & tribunali, seorsum in
modum tortis: ac fatentem nihil, iussit occidi, prius oculis
eius sua manu effosis: quem tamen scribit colloquio petito in-
fidiatum sibi, coniectumque de se in custodiam, deinde vrbe in-
terdicta dimissum, naufragio vel latronum insidiis periisse.
Tribuniciam potestatem perpetuam recepit: in qua semel
atque iterum per singula lustra collegam sibi cooptauit. Re-
cepit & morum loquunque regimen aequè perpetuum: quo iure,
quanquam sine censuræ honore, censum tamen populi ter egit,
primum ac tertium cum collega, medium solus.

Immane est quantum odium crudelitatis opinio
adferat. Iustinianum secundum Philippius sum-
mo omnium gaudio occidit, quod Cherfonensis
penitus delere statuerat, classem etiam ad infantes
occidendos miserat, cuius aliquem quoties trun-
catum nasum emungeret, trucidari iuberet. Dia-
l. 19. Dionysij crudelitatem maiore immanitate, at-
que iniustitia Locientes vindicantur, vxorem
enim eius prostitutam cum filiabus, acubus intra
digitorum ungues compunctas occiderunt, ossa
conterunt, qui carnem non gustarent, execrati
sunt. *Ælia*. 9. Verum hac de re factum c. de crude-
litate.

§. 3. Nec minus efficax & multo frequentior
est causa feditionum, avaritia imperantium. No-
tant hoc Aristoteles i. §. Politic. cap. 3. πῶς οὐδ' ὅτι
μὲν καὶ κέρδι, τίνα ἔχειν δυνάμει, καὶ πῶς ἄλτ' αἰτία ᾗ
φανερὸν ὕβριος οὖν τὰς πόλεις ἐν ταῖς καὶ πλουσιόταταις
συστάσει, καὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὰς πολλὰς τὰς διδύ-
σας τὴν ἔξουσιαν.

Harum autem rerum contumelia & lucrum quamvis habeant, & quomodo fidei seditionis causa propemodum apparet. Nam cum ii, qui Magistratus gerunt, contumeliosi fuerint priuatis, & plura atque ampliora omnia per iniuriam & auaritiam sibi sumunt, seditionem concitant illi tum inter se, tum in eos recipiunt. administrande fermas, que hanc licentiam prebent ac permittunt.

*Terribilis
multis, ca-
ueto multos
terribilis
proximis,
caueto pro-
ximos.*

10 Auaritia
 11 imperanti
 12 & ministr
 13 rum turb
 14 Rempub.

Quod

Quod si omnia in Romana Republ. perpendas, pleraque seditiones ex avaritia nobilitatis ortas inuenies: hinc enim & Tribuni plebis inuenti, ut contra fœneratorum iniurias adessent infirmioribus: hinc leges agrariae toties tentatae, cum plebs gentium victrix in opia contabesceret, nobilitas laetifundia possideret.

Ninium multi sunt hodie Cleones, qui

την χείρ ἐν ἀλλοδαίς, τὸν δὲ νότον ἐν κλοπῇσιν

Manus ha-
bent in Ae-
tolis seu pe-
nitio, me-
tem in Clo-
pidum pro-
pitiis, seu
furtis.

habent. Caligula omnes commouit cum sibi testa-
menta legari cogeret, pro edilijs pretium statueret.
Galba ob avaritiam opinionem, ab exercitu prodit-
us est. Eadem de causa Didius Iulianus deser-
tus, atque in Palatio occisus est. Mauricius eam ob
causam sui prodiderunt, dum avari principis cu-
stodiam negligunt, & Phocam Parricidam eam-
dem de causa sustulerunt. Constantinus ob eam-
dem sordes & rapacitatem in Sicilia à suis interfe-
ctus est, rapinae eius à Saracenis in Africam auersa
sunt. Persa Macedonum rex fraudatis stipendio mi-
litis, desertus, cum auro captus, & à Paulo Æmylio
in Triumphum ductus est. Heraclius etiam
dum Saracenos stipendio priuat, Orientis imperium
perdidit.

Tributa
fontes que-
riturum.

§. 4. Ad avaritiam pertinent iniquæ tributo-
rum exactiones, quæ raro principes dant, crebro
illis sunt exitio, officialibus lucro. Darium, qui pri-
mum tributa Persici regni ordinauit καὶ πηλοῦς seu
caupo dictus, mores quoque corrupti, & odio gen-
ti fuit. Lydi Achæum Regem in tributis exigendis
aunum pedibus suspenderunt, ita ut caput Pacto-
lo mergeretur, ut sic aurifera aqua eius sitim exple-
rent. Libera voce Tiberio Bartus Dalmata repro-
brauit, belli causam Romanos dare, qui non
canes sed lupos pecoris custodes mitterent. Quod
si præsentia spectemus, Tributorum exactio bellum
in Belgio peperit, aut occasionem dedit. Itaque ma-
gnopere cauendum, ne supra modum, aut morem
grauentur, cum enim spoliari se sentiunt, grauiter
insurgunt. Quamuis enim sint extraordinariae ne-
cessitates, ut cogatur interdum princeps pro utilita-
te publica indictiones, & superindictiones impone-
re, populus tamen ita affectus est, ut quod pro salute
fit, dari alijs interpretetur. Acerbissima vero sedi-
tiones sunt, quæ negato tributo oriuntur, & mini-
stros præcipue impugnant. Sic populi Israelitici furor
in Aduramum, qui erat supra tributa, singulariter sa-
uiuit, eumque lapidauit.

Tutissime itaque rex faciet, si tributa parua, per
partes, consentientibus statibus demonstrata rei
nummaria necessitate exigit; ordinaria conferuet,
noua haud facile imperet. Tempore Caroli Sexti
noua vectigalia pene regem & regnum euerterunt,
plebs enim tumultuata obtinuit, ut ea abolerentur,
occisus primum è magistratu clarissimis viris. Eadem
de causa tota Flandria Galli expulsi sunt, cum ini-
tium Brugenfes dedissent. Plebs quidem humiliter
seruit, & quandiu cõsueti imperantur, quiescit, cum
inuitatis modis se spoliari intelligit, ad arma ver-
titur.

Non mirū
est tumultu-
mari subdi-
tis cum iu-
dices latro-
cinantur.

§. 5. Iniustitia, vel quæ reuera legibus & iuri
obsistit, vel quam iniustitiam arbitrantur illi,
qui deteriore conditione viuunt. Nam cum om-
nes ius, hoc est, æquum postulent, idque præten-
dant, non tamen veram æquitatem agnoscunt. Qui
enim aliqua in re sunt æquales, in omnibus pares
esse, & hac ratione iustitiam, hoc est, ipsam æquita-
tem violant. Populus & optimates cum pariter
liberi sunt, non tamen etiam par honor plebeio
& nobili debetur; illa enim καὶ ἀριθμὸν ἰσθίης, non
est ἰσθίης καὶ ἀναλογίαν. Rursum qui aliqua in re
superiores sunt, nulla in re parem ferre volunt.

idque iustum existimant. Ut cum nobiles oneri-
bus civilibus exempti sunt, æquum censent cre-
ditoribus non soluere, ad iudicum citationes non
comparere, nulli honorem exhibere, minorum
seruitia exigere.

Cum igitur ius sibi negari, aut inique dici ani-
maduertunt, ad vim conuertuntur. Magnus impe-
rator Iulius Cæsar nunquam maius periculum adi-
git, quam cum iudex inter Cleopatram & fratrem
lectus, indigens amor reginae, contra fratrem ini-
quam sententiam pronunciaisset, tum enim in se-
ditionem & pene rabiem versi Egyptij vno ani-
mo in eum confurrexerunt, adeo ut nudus flumi-
ni se committere sit coactus, atque ita ad suos eua-
serit, nec minus tamen eius vestimenta Alexandri-
ni per ludibrium circumtulerunt. Regnum enim
propter iniustitiam de gente in gentem transferri
nos sacra litera docent.

§. 6. Magnum etiam ad seditionem incitamen-
tum est metus; cum enim peccarunt, & legum ti-
ment vindictam, vel cum innocentes prospici-
unt iniurias, malunt anteuertere. ita Aurelianus
à suis penam partim merentibus, partim ab inno-
cuis trucidatus est. Incidit autem, inquit Flavius Vo-
pisc. ut se res fataliter agunt, ut Mnestheum quendam, quem
pro notario secretorum habuerat, libertum, ut quidam di-
cunt, suum infensorem sibi redderet, quod nescio quid de quo-
dam suspicatus esset: Mnestheus, qui sciret Aurelianus neg-
frustra minari solere, neque si minaretur ignoscere, breue no-
minum conscripsit, mixtis in quibus Aurelianus vere irasce-
batur, cum iis de quibus nihil asperum cogitabat, addito et-
iam suo nomine, quo magis fidem faceret ingesta sollicitudi-
nis: ac breue legit singulis, quorum nomina continebat: addens,
disposuisse Aurelianus eos omnes occidere: illos vero debere
sua vita, si viri sunt, subuenire. Hi cum exarsissent timore,
qui merebantur offensam, dolorem miscentes beneficiis atque
officiis, quibus Aurelianus videbatur ingratus, in supradicto
loco iter facientem principem subito adorti interemerunt.
Recte itaque Aristot. l. 5. c. 3. διὰ δὲ φόβου ἡ ἀσπίς τοῦ δι-
καστοῦ, δὲ δὲ φόβος μὴ δῶσι δίκην, ἀλλὰ μὴ ἀλλοτρίαν ἀδικεῖν δι-
καιομένους φέρεται πρὸς ἀδικηθῆναι. Propter metum autem
tumultuantur, qui iniuria affecerunt, ne penas dent, aut qui
iniuriam passuros suspicantur, malunt enim preoccupare. Ita
Rhodij metu iudiciorum contra plebem conspira-
runt. Metus enim vehemens cum ignoscencia de-
sperationem facit, omnium affectuum est fortissimi-
mus. Vide Heroinam illam

Memet super ipsa dedissem.

Quid metui moritura?

Quorum vita, fortuna, fama in aliena est potestate, Fortunas
sæpius cogitant, quid possit dominus, quam quid fa- ex aliena
cere debeat; quod si ita sibi conscij sunt, ut iudicent, potestate
non posse tantum, sed iure etiam posse, & debere do- pendere
minum asperius agere, iamque promptum videant miserum
ad cruciamenta, & exitia apparatus, omnia tenta- est.
bunt ut euadant; quod si multi timent, nulla vis im-
perij tanta est, quæ premente metu possit esse diu-
turna. Hinc celeris & inconsulta rebellio, & quidem
multorum, quia nemo illi fidus est, quem timet. A-
thenæ cum Alcibiadē ob rem in Sicilia male gestam,
ad tribunal citant, ciuitatem euerterunt; ille enim
desperans veniam cladis acceptæ, ab infensa plebe
se consecuturum, cum eos qui optime meriti fuerāt,
extrema passos videret, hostibus salutem quam ciui-
bus credere maluit. Lacedæmonem enim profectus
auctor fuit, ut Syraculanis Gylippus auxilio mittere-
tur, bellum in Atticā instauraretur, Chijs, Lesbij,
alijs, qui ab Atheniensibus descuerant suppetiæ
ferrentur, ipse in Ioniam nauigans in alienandis ciui-
tatibus ab Atheniensibus felix fuit. Verum nec apud
Spartanos fides fuit, contumelia iniuriaque sua Al-
cibiadem patriæ reconciliarunt, cum enim Ephori
H h h ducibus

Qui malū
metuunt
anteuertere
solent.

Fortunas
ex aliena
potestate
pendere
miserum
est.

Desperans
omnia se-
cum rapit.

ancibus imperassent ut Alcibiadem occiderent, iterum Lacedæmonios in odium adduxit, tum apud vrbes, tum apud Tisaphernam Persam, deinde Mindarum, & Pharnabazum ingenti praelio vicit, & imperium maris, Spartanis ereptum Atheniensibus tradidit, à quibus cum iterum in ordinem redactus esset, patriam videre captam exul coactus est.

§. 7. Timori affinis est spes, Nam & qui aduersis conflantur, meliora, & quibus prospere res cedunt, optima sperant. Sic multo tempore imperium Romanum venit, cum spe impletos militares animos ad facinus seditiosi impelleret. idem quoque spe frustrati principes destituerent. De Vespasiano refert Dio. Neque tamen Alexandrinis gratus erat, cui adeo grauiter insens erant, ut ei priuatim publiceque illuderent atque maledicerent. In causa erat, quod quum sperauissent se ab eo, quem primi omnium imperatorem fecerant, magnam aliquod munus accepturos, non solum nihil eis largitus est, sed etiam ab eis pecuniam exegit, atque tam multam collegit nullo genere tributi omisso, ut ne mendicis quidem pepercerit, ac de diuinis humanisque rebus pecuniam fecerit. Multa enim vestigia quæ iam solui desierant, renouauit, auxitque multa ex iis, quæ obtinebant, idque in cæteris prouinciis subditis imperio Romano, ac postea in vrbe fecit. Hanc ob causam Alexandrini multa consuetudine in eum iactabant, dicebantque præter cetera: eum sex obolos exigere. Spes itaque Egyptios concitat, & destituta furit, norunt hoc illi, qui noua moluntur, nihil ad seditionem magis impellere, quam spe meliorum animos inflare. ita Cyrus Persas induxit, ut à Medis deficerent. Antiochus simili modo cum Cypræ obfederet, nobiles Cypsalenses, quos in castris habebat, torquibus, argenteisque armis ostentabat, itaque eorum cognati ad eum defecerunt, & quod consecutum est, urbem tradiderunt. Crudelis est metus, & mali facinoris conscientia. Bagoas metu crudelitatis Ochum regem Persarum occidit. Artamem filium in regnum extulit, & eodem modo ne iste paternam cadem vlcisceretur, interfecit, & ad Darii Imperium transtulit. Itaque non magis Senatui quam Reipubl. M. Duellius Tribunus plebis consuluit, cum damnatis decem viris, omnibusque timentibus edixit: Ne eo anno cui diem dicere liceret: at spes acrior, quia actuosos facit, metus torpidos.

§. 8. Multas seditiones excitauit Magnatum & principum licentia in feminas: nam & bella externa inde orta; regia coniux & externi thalami, & rapina pactarum plurimum bellorum causa fuerunt. Sed de seditionibus agimus. Lilius l. 4. Apud Ardeates ortam ait ciuilem discordiam, inter plebem & optimates, ob nuptias virginis cuiusdam plebeij quidem generis, sed formæ maxime notæ, quam iuuenes duo plebeius alter, alter nobilis expetierint, fretus ille tutoribus, hic vero & matris, quæ quam splendidissimis iungi puellam volebat nuptijs, & optimatum studio. Cum igitur intra parietes peragi negotium nequisset, ventum in ius est, postulatū audito matris, tutorumque, secundum parentis arbitrium Magistratus ius dant nuptiarum. Sed vis potentior fuit. nam tutores de iniuria decreti inter suæ partis homines in foro concionati, manu facta virginem è domo matris rapiunt, aduersus quos infestior coorta optimatum acies accensum iniuria iuuenem sequitur. fit praelium atrox. pulsa plebs armata ex vrbe profecta colle quodam capto in agros optimatum ferro ignique excursions facit, urbemque ipsam obsidere parat. nec vlla abest belli clades. Parum parti utriusque armorū, in vrbe bellique visum est esse, sed & optimates Romanos ad auxilium vrbs adesse, plebs ad expugnandam secum Ardeam Volscos exciuit.

Scelera maiore scelere defendunt.

Roderici Hispaniæ regis libido adeo ad vltionem inflammanit Iulianum Tingitanum, cuius filiam contumelia affecerat, ut Mamolinum Saracenum in Hispanias euocaret. Vnius itaque intemperantia primo rebellionem, deinde bellum ac feruitum multorum sæculorum nobilissimis regnis attulit.

Reges quoque Romanos pepulic populus, dum aliter pudicitiam vlcisci se posse desperant. Decem viros quoque hac ratione vlti sunt. Pandolphus Tyrannus ob filiam Bellantij abductam conspiratione cognatorum oppressus est.

Aristoteles quoque inter paruas causas, sed frequentes hanc recenset. Sane in populo Dei vnus tribus interitu fere libido expiata est. Regum potentissimus Xerxes dum fratris vxorem, familiamque infanda libidine incestat, fratremque amicissimū trucidat, ab Artabano patruo interficitur. At nihil foedius quàm inter Artaxerxem & Darii filium de concubina certamen. Amabat Artaxerxes Aspasiam, Darii filium regem creat; moris erat ut die inaugurationis filio à patre donum petenti quod vellet, negari non liceret; Darius impudens & ingratus Aspasiam, petiti Artaxerxes iuxta leges donat, & paulo post, cupidine victus eripit. Darius patri necem machinatur, deprehensus capite luit. Quemadmodum vero vetustissimæ bellorum causæ sunt, virginum, matronarumque raptus, ita quoque integras Respublicas procerum rivalitates turbauerunt.

§. 9. Honorum cupido & ambitio vix ab vlla absunt rebellionem plurimarum autem causæ sunt solæ. Clara res Aristoteli videtur l. 5. c. 3. δῆλον ὅτι ἡ τιμὴ καὶ τὸ δύνανται, καὶ πᾶς αἰτία ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἀδικαζόμενοι, καὶ ἄλλοις ὁρῶντες τιμωμένους ἐκτίττονται, τὰντα δὲ ἀδίκως μὲν γίνεσθαι, ὅταν αὐτοὶ τὴν ἀξίαν ἢ τιμωμένοι τινες, ἢ ἀδικαζόμενοι. διαιῶς δὲ ὅταν καὶ τὴν ἀξίαν. Clarum est quid honor possit, & quomodo causa sit seditionis, qui enim sine honore sunt, videntes alios honorari, tumultuantur. id iure aliquando, iniuria nonnunquam contingit. Dominandi sane libido, ut bellorum, ita seditionum fax est. Romæ grauis erat Senatus plebi, & plebs Senatui, iuniores patrum plebi insultabant, seniores nimis feroces credebant suos iuuenes: malebant tamen si modus excedendus esset, suis quam aduersariis superesse animos. Primo æquare volunt, deinde ne libertatem & æqualitatem amittant, alios deicere, alijs imperare volunt, itaque iniuriam repellere ut alijs inferant. Quæ res omnia conturbat. Neque enim tutos se putant, nisi alios qui iure pares sunt, ita prostrauerint, ut resurgere nequeant. Boni etiam principes hoc modum perierunt, sed mutati. Pausanias modestiæ, & temperantis animi in victoria exemplar, secundis rebus elatus, pacem Persicam adornabat, nuptias regias pactus, ut ipse rex Græciæ fieret, quocirca cum in templum fugisset muro inclusus est, ibique fame periit, cum mater eius Alcirhea in obstructione primum lapidem posuisset.

In Romana ciuitate spe dominationis plurimæ seditiones concitate sunt. siue sacra spectes, siue profana in hoc genere plurima inuenies; Reges Istarum pene omnes ab insidiatoribus occisi sunt, & reges Iudæorum quoque coniuurationes pertulerunt. Sennacherib filij, alique alios ad regnum enim cadibus venientes, eodem fere modo deiciuntur. Hoc itaque agunt, ut nemo sibi par, nemo superior sit, & ut aliquorum sint domini incerto euentu innumeros occidunt.

§. 10. Reipub. euerfiones ut plurimum eueniunt, cum vnus nimia potentia alicui, & firmatur, de quo sæpius actum, sed malum est quod tenacissime hæret. Vnius excellentia libertati populorum, & regum maiestati æquo noxia est; Prudenter Aristoteles: Propter excellentiam porro seditio oritur, cum aliquis vnus, aut

Infausta libido.

Ambitio rebellionum plerumque comes, sæpe causa.

Principum superbia causa.

aut plures, ampliores opes, maioremque potentiam obtinent, quam fert ciuitas, aut Reipub. administrationis potentia, ex talibus enim rebus monarchia, aut dynastia nasci solet. Quocirca in nonnullis locis praestantiores viros per testam ad certum tempus relegare solent, quod Graci dicunt ὀλιγαρχίαν, vt Argi, & Athenis. Atqui praestat ab initio providere, ne viri tam excellentes in ciuitate possint existere, quam malo ex patientia & negligentia nato posterius mederi.

Hinc Roma trium principum conspiratione, tribus dominis communis facta. Hinc oligarchia, coniurationes, ceteraque pestes. Si vero vnus apud principem omnia possit, inuidiam ferre non valet; Si pauciores potantur, inter se conuenire nequeunt, potiusque principem produnt quam conseruant, quia ab aliorum amicitia & societate principem auertunt. Denique ex tot millibus, de quorum potestate prouincia quæstæ sunt, vix decem moderate vsi sunt potentia, sed eam in plebis, nobilitatis, principis, ac suam postremo perniciem verterunt. Causa vero est, quia nec in populi, aut procerum, nec in regis voluntate spem habent.

Contumelia potentibus facta, vindictam inuenit.

§. II. Par est error imperantium cum magnos viros contumelia afficiunt. Illi enim cum potentes sint, magnosque spiritus gerant, insueti contumelia, non facile amittunt vltionis occasionem. Isobolus dum Abnero obijcit regiae concubinae amplexus, magni animi virum & regni stabilitamentum offendit, vt continuo descisceret ad Dauidem. & Dauid quoque dum Ioabum in ordinem redigere nititur, substituto in eius locum Amasa, qui nisi dolo cecidisset, non immerito timendus erat Ioabo. Coriolanus ignominiam iudicii excidio patriæ vindicasset, nisi preces matris obtulissent. Hippiani Athenienses ita meritū ceciderunt, sed redeuntem cum centum pedum, decem equitum millibus horruerunt, quem tamen vndecim millibus instructus Milciades vicit, in quem tamen ingratiissimi fuere, ingentique pecunia multatum in carcere mori coegerunt. Quod si ille ad Persas profugere voluisset, paruis viribus Athenas euertere potuisset, quid enim non faceret, si centena dena millia haberet contra vndecim millia, qui vndecim millibus centena dena millia deuicit? stultitia itaque ciuitas, quæ in viros claros semper iniqua, & maleuola, suis se praesidijs destituebat. Baldilus Gallus quod iniuste à Childerico vapulasset regem ipsum & coniugem praeignantem interemit, & Colas pædagogus tres discipulos ad Galeatij Sfortiæ necem incitauit, quod plagas quas puer ab eo præceptore acceperat, rependisset. Andreas Lamponianus Galeatium Sfortiam occidit, quod sibi non fauisset contra Episcopum Comensem. Integræ Respaliquando in hoc genere delinquit. Matho cum exercitu multatus exilio Carthaginem profectus, ingratam patriam obsedit, nec nisi precibus mitigatus est. Vir magnus patriam occupare & perdere, quam cum tot fortibus ciuibz aduersam fortunam innocens luere maluit.

Principum superbia causa exilii

Duobus vero modis in his peccatur, cum nimios honores princeps admittit, vel alios proceres contemnit, illo fastu Cæsar amicissimos fidissimosque quondam milites abalienauit, & principes in sui exitium armauit. Suet. in Iulio. c. 76. & seqq. Prægrauant tamen cetera facta dictaque eius, vt & abusus dominatione, & iure casus existimetur. Non enim honores modo nimios recepit, vt continuum consulatum, perpetuam dictaturam, præfecturamque morum, insuper prænomen imperatoris, cognomen patris patriæ, statuum inter reges, suggestum in orchestra, sed & ampliora humano fastigio decerni sibi passus est: sedem auream in curia, & pro tribunali thensam, & ferulū Circensium pompæ, templi, aras, simulacra iuxta Deos, puluinar, flaminem, lupercos, appellationem mensis à suo nomine, ac nonnullos honores ad libidinem cepit,

& dedit. Tertium & quartum consulatum titulo tenuit, contentus dictatura potestate decreta cum consularibus simul: atque vtroque anno binos consules substituit sibi in ternos nouissimos menses, ita vt medio tempore ciuitas nulla habuerit præter tribunorum & edilium plebis: præfectoque pro prætoribus constituerit, qui præsentem se res vrbanas administrarent. Prædie autem Calend. Ian. repentina Coss. morte cessantem honorem in paucas horas petenti dedit. Eadem licentia strepitu patriæ more, Magistratus in plures annos ordinauit. Decem prætoris viris consularia ornamenta tribuit. ciuitate donatos, & quosdam è Semibarbaris Gallis recepit in curiam. Præterea monetæ publicæque vêtigalibus peculiare, seruos præposuit. Trium legionum quas Alexandria relinquebat curam Rufini liberi sui filio, suo exoleto demandauit.

Cap. 77. Nec minorū impotentia voces propalam edebat, vt T. Amprius scribit, nihil amplius Rempub. esse, appellari neminem modo sine corpore & specie. Sullam nescisse literas, qui dictaturam deposuerit; debere homines consideratius iam loqui secum, ac pro legibus habere quæ dicat. Eoque arrogantia est progressus, vt aruspice tristitia, & sine corde extra sacro quodam pronunciantem, futura diceret letiora quum vellet, nec pro ostento ducendum, si pecudi cor defuisset.

78. Verum præcipuam & inexpiabilem sibi inuidiam hinc maxime mouit. Adeuntes se cum pluribus honorificentissimisque decretis vniuersos P. C. sedens pro eade Veneris genitricis excepit. Quidam putant retentum à Cornelio Balbo, quum conaretur assurgere: alii ne conatum quidem omnino, sed etiam admonentem C. Trebatium vt assurgeret, minus familiari vultu respexisse. Idque factum eius tanto intolerabilius est visum, quod ipse triumphantis, & subsellia tribunicia præteruenienti sibi vnum è collegio Pontium Aquilam non assurrexisse adeo indignatus sit, vt proclamauerit: Repete ergo à me Aquila Remp. tribunus: & nec destiterit per continuos dies quicquam cuiquam nisi sub exceptione polliceri, si tamen per Pontium Aquilam licuerit.

79. Adiecit ad tam insignem despecti Senatus contumeliam, multo arrogantius factum. Nam quum sacrificio Latinarum reuertente eo inter modicas ac nouas populi acclamationes, quidam è turba statua eius coronam lauream, candida fascia præligata imposuisset, & tribunus plebis Epidius Marullus Cereusque Flauus corona fasciam detrahi, hominemque duci in vincula iussissent, dolēs seu parum prosperè motam regni mentionem, siue (vt ferebat) ereptam sibi gloriam recusandi, tribunos grauitè increpitos potestate priuauit, neque ex eo infamiam affectari etiam regis nominis discere voluit: quanquam & plebi Regem se salutanti, Cæsarem se, nō Regem esse responderit. & Luper calibus pro rostris à Coss. Antonio ad motum sapius capiti suo diadema repulerit, atque in Capitolium Ioui Opt. Max. miserit. Quin etiam varia fama percrebuit migraturum Alexandriam, vel Ilium, translatis simul opibus imperii, exhaustaque Italia, delectibus, & procuratore vrbs amicis permissa. Proximo autem Senatu percrebuit fama L. Cottam XV virum sententiam dicturum, vt quoniam libris fatalibus contineretur, Parthos, nisi à rege non posse vinci, Cæsar Rex appellaretur.

Hæc in noua & cruda seruitute intoleranda videbantur, postea virtutes haberi cœperunt. Neque sane finis esset, si exempla virorum fortium enarrem, qui contemptu sui indignantes ciuicos motus excitauerunt. Coriolanus, Belisarius, Narfes, alij testimonio sunt. Victor quidem Pisanus cum à Veneto Senatu in vincula coniectus, à plebe liberatus, moneretur ab insigni viro, vt iniuriam vindicaret, colaphum illi impexit, adiunxitque vocem maiorem omnibus gestis: An ego patriæ decreta vnquam contempserim? Verum tanta virtus rara est, quod si alibi sit, non tamen esse eam confidere patria potest, aut debet: quia & mutari facile potest.

§. 12. Propter minas multi principum euerfi sunt, Mina per vt supra de Aureliano docui. minari itaque Magi- dunt vindi- stratus non facile debet, nisi vt delictum vitari possit. et a locum.

Hhh 2 fit,

fit, certissimo enim se periculo exponit. Si enim necem alicui minetur princeps, ille vel de fugienda, vel facienda cogitat, idque agit ut princeps potius quam ipse pereat. Ad metum hoc pertinere non dubito. Quia tamen metum potentissimum & violentissimum comminationes efficiunt, facillimeque effertur in vulgus, & augentur, omnino est minis abstinendum. Tutius est nocentem occidisse, quam mortem minari. Minæ enim vel sunt potentis, & quas euadere nequeas, & sic præmaturæ sunt, vel imbecilli, & sic vanæ sunt, utroque modo executionem faciunt difficiliorem. Minantis, si potens est, inuidiosa est atrocitas, si infirmus, nulla est auctoritas. Qui minatur inimicum admonet, non nocet. Facillimum namque illi est tibi irrogare malum, quod alteri minatus es. Addo etiam illud. Illum cui malum minatus es videri iustam habere causam, ut se tucatur, & velut bello indicto sese ad defensionem parat. Quam vox imprudens fuit imperatoris Romani, qui tribunus tum erat militati potestate; *Malum militibus meis nisi quiescant!* Hoc enim verbo inflammati, eadem fecerunt. Qui enim minatur affectu & ira videtur effertur, atque iudicare cum nondum cognouerit.

Oppositi
Magistra-
tus in Rep.

§. 13. Cauendi oppositi in Republ. Magistratus. Itaque infestissime fecerunt Romani, cum tribunos plebis dederunt, perperum seminarium omnium seditionum, multo sapientius consulem alterum de plebe creassent. Nam tribuni plebis primo eos adegerunt, ut tribunos militum consulari potestate eligere cogere, deinde matrimonia, tertio alcerum consulum, tandem utrumque, denique censuram, dictaturam, omnia extorserunt. Contigit itaque Romanis ut per *Δυναστείας* & tribunos suos interiret, quod narrat Arist. pluribus euenisse l. 5. c. 5. *Democratia* igitur mutatur maxime propter leuem tribunorum petulantiam. Nam partim locupletis calumniis operantes, eos coire & conspirare faciunt, (conciliat enim & coniungit vel inimicissimos communis metus) partim communiter multitudinem in eos incitantes. Atque hoc in multis qui ita euenire videat. Nam etiam in commutata democratia est, exorientibus in ea improbi populi ductoribus. Nobiles enim coierunt, & Rhodi: stipendium enim militibus populares concionatores præbebant, & Triremium præfecti ista persolvere vetabant. Illi autem propter iudiciorum grauium, (qua qui ex lege non navigarent, erant subituri,) metu coacti sunt, coitione facta populi potentiam euertere. Heraclea quoque opes populi fracta & dispersa sunt, statim post coloniam eo ab Atheniensibus missam, culpa popularium & leuium populi ductorum. Cum n. nobiles ab iis iniuria afficerentur, exire e ciuitate coacti sunt, deinde qui eieci fuerant in vnum conducti & contractis copiis, in ciuitatem, ab exilio reuersi, Democratiam susceperunt. Similiter & que Megaris erat democratia, dissoluta & conuulsa est, nam populi ductores ut bona priuatorum publicare possent, multos nobiles e ciuitate exterminarunt, usque eo, donec magnum exulum numerum fecerunt. Illi autem in ciuitate ab exilio reuerti cupientes, signis collatis populum superarunt, & oligarchiam ex Democratia fecerunt. Idem porro & Cumis accidit: quam in vrbe democratiam Trasymachus funditus deleuit. Atque in aliis fere ciuitatibus, si qui animaduertere & considerare velit, rerum conuersiones, & mutationes hoc eodem modo fieri videre possit. Interdum n. ut a populo gratiam inean, nobilibus iniuriâ inferentes, eos ad coersiones & coitiones faciendas impellunt, dum aut eorum bonis legibus agrariis populo diuidunt, bonorumque æquationem inducunt, aut veltigalia functionibus munerum publicorum exauriunt: interdum falsis criminibus in iudicium adducunt, & inuidiam vocantes, ut diuitum fortunas & facultates rei familiaris publicare possint. Præcis quoque temporibus cum idem populi ductor fieret, & imperator democratia in tyrannidem vertebatur, fere n. plerique tyranni antiqui ex populi ductoribus facti sunt.

Externo dñ
fidunt, im-
perium
amittunt.

§. 14. Imperia etiam plurimi perdidit, cum externos in ciuitatem adiecerunt. Arist. l. 5. c. 3. Ad seditionem excitandam valet etiam id, quod non est eiusdem generis

& generis, donec consenserit & conspirarit. Quemadmodum enim non ex qualibet & sortito oblata multitudine fit ciuitas, sic neque, quouis tempore. Quapropter qui inquilinos aut aduenas in ciuitatem receperit, si fere oēs, aut certe plurimi, seditionibus conflati sunt. Exempli causa cum Troezenis Achiui Sybarim incoluerunt: deinde Achiui numero aucti Troezenios eiecerunt. Vnde scelus Sybariticum natum est. Et Thuriis cum Sybarita populos vna secum habitanteis, & in ciuitatem receptos iniuste laderent, & maiorem agri partem suam, superioraque adeo omnia sibi assumerent, exacti sunt. Et cum Byzanti aduenas sibi insidiari cõperissent, & manifeste quasi in ipso furto deprehendissent, eos praelio commisso superatos exterminarunt. Et Antissiei Chiorum exules in ciuitatem receptos cum eos res nouas moliri sensissent, signis collatis eiecerunt. Et Zancleis cum Samios in ciuitatem suam receperissent, ipsi ab eis victi & expulsi sunt. Et Apolloniata qui in ponto Euxino habitant, cum aduenas quosdam inuissent, seditionem inter se concitarunt. Et Syracusani post tyrannos exactos, peregrinos & mercenariis militibus ciuibus factis, dissenserunt ac discordarunt inter se, & praelium commiserunt. Et Amphipolitæ Chalcidensium colonis receptis, ab his electi sunt eorum plerique.

Prudenter itaque Romani Gallos, qui Alpes innoxii transierant, recedere iusserunt, Causam Galli agunt. Se superante (Liu. l. 39.) in Gallia multitudine coactos inopia agri, & egestate, ad querendam fidem Alpes transgressos, quæ inculta per solitudines viderent, ibi sine vilius iniuria confedisse, oppidum quoque adificare cepisse: quod indicio esset, nec agro, nec vrbi vili vim allaturus venisse. nuper M. Claudium ad se nuntium misisse: bellum se cum iis, si non dederentur, gesturum, se certam, et si non speciosam pacem, quam incerta belli præoptantes, dedisse se prius in fidem, quam in potestatem populi Romani. Post paucos dies iussus & agro & vrbe decedere, se se tacitos abire quo terrarum possent, in animo habuisse, arma deinde sibi ac postremo omnia alia quæ ferrent agerent, ve adempta. orare se S. P. Q. R. ne in se innoxios deditos acerbis, quam in hostes seuerent. Populus Romanus arma reddidit, abire iussit.

Non facile gentes inter se coalescunt, nisi matrimonio, vestitu, lingua, paulatim similes reddantur. Bebryces admiserunt in ciuitatem Phocenses, qui cum armis opibusque florere, hospitibus illi inuidere cõperunt, eosque tollere de medio cogitabant, quo cognito Phocenses insigni stratagemate victos Bebryces occiderunt, & urbem soli possederunt. Vtinam id illi fecissent, qui primum barbaros in imperium vocarunt, agrosque dederunt, qui deinde Turcas Europæ immiserunt. Et nunc quoque dum hæc scribo, quid aliud agunt illi, qui comparatis vndique exterorum auxilijs, Ferdinando Imperatori rebellant, idque in conspectu Turcorum, amico etiam & Vassallo Turcorum adiuti, quam ut in Germania possessionem tyrannum inducant? sed eas principum discordias peccata pereuntium efficiunt: & eadem tamen principum seruitute, vel exitio sopiuntur.

§. 15. Arma populo data ad defensionem, nisi cante Respubl. administraretur, facile eam euertunt. Ideoque illa non omnibus, sed nonnullis & selectis permittenda sunt. Rebelles Aqueusium cum armati essent, Senatum eiecerunt. Id multis olim imperijs ciuitatibus contigit: quin & rustici quandoque arma ceperunt. Reducenda itaque nouella 85. t. de armis. Magnum Deum & Saluatorem nostrum Iesum Christum, & eius auxilium semper inuocantes, studemus omnes subiectos nostros, quorum regimen credidit nobis Deus, illos & sine calumnia custodire & inhibere bella, quæ per suam considerariorem suscipientes aduersus alterutros operantur dolores, duplex ex hoc contra se supplicium inferentes, tam quod sibi inferunt, quam quod ex legibus resaniam eorum punientibus patiuntur.

Cap. I. Volentes igitur huiusmodi moribus homines liberare, Armam causam prosequimur armis factura, opus nullum priuatum operari, solis tunc per-
los autem illos arma facere, qui in publicis deputati sunt armis
mificatoriis, aut qui dicuntur fabricari, eos autem,
qui

Gentes di-
uersas in y-
num mi-
scenda.

Cel-
mori-
essu-
suo.

qui operantur arma nulli vendere priuato, sed neque qui in numeris constituti sunt a misactores, quos etiam deputatos appellat, qui de fisco annonas accipiunt, permittimus operari, aut alicui vendere arma: sed solum diligentiam habere armorum militum in numero constitutorum, in quibus militat. Si vero nouum aliquid faciunt, hoc auferri ab eis & in sacro nostro inferri armamento adiciendum ibi repositis publicis armis.

Cap. 2. Hoc autem obseruare volumus & eos, qui in ordinibus ballistariorum sunt, quos per diuersas statuimus ciuitates, ordinantes eos & arma facere sancientes, vt & ipsi sola publica arma in armamentis publicis vniuscuiusque ciuitatis recondita corrigant, atq; renouent. Si qui vero vni aliquid armorum instruxerint, hoc similiter & ipsi inter publica arma presentent, & nulli alteri penitus vendant. Hoc quoque custodiant, qui in Ballistariis deputati sunt, periculo patrum, ciuitatum, sub quibus & ipsos ballistarios statuimus, & publicorum armamentorum diligentiam atque custodiam constituimus: quatenus si qui visi fuerint aut deputati, aut fabricensiu vendentes arma, prouideant per loca iudices, eos supplicis subdere, insuper etiam arma ab eis, qui ea comparant, sine pretio auferre, & publico vindicare.

Ceteris armorum cessum promissu.

Cap. 3. Hanc igitur gubernante nos Deo cogitationem, per presentem sancimus legem, in nulla ciuitate aut prouincia nostra reipublica habere licentiam priuatos, aut alium quempiam arma facere, aut vendere, aut quolibet mercari modo: sed solos eos, qui inter fabricenses referuntur, hac instruere & deferre ad sacrum nostrum armamentum. & hoc à tua celsitudine, & qui post te susceperint cingulum, custodiri sancimus, deputantibus nobis aliquos chartulariorum qui sub tua celsitudine in scrinio sunt constituti fabricensium, periculo quinquē inter eos priorum bonam opinionem habentes & oportunos, qui in hac felicissima ciuitate, & aliis ciuitatibus nostre Reipublice arma faciunt, requirentes prohibeant priuatos, aut etiam alios quosdam, citra eos qui deputati sunt inter fabricenses, armifacere agere causam, & in quibuscunque competerint locis, aliquos priuatos hoc audentes, hac offerre, & fisci applicare armamento. Si autem inter operarios priuatos, opifices oportunos inuenire potuerint, hos si voluerint in militis statu statuere, & in descriptione nomina eorum facere, & destinare nobis descriptionem artificum, vt per sacrum nostrum scriptum in illis statuatur locis, in quibus sunt publice fabricae, quatenus illi operantes arma & de fisco annonas accipiant. hoc enim factum & subtiliter obseruato à predictis personis, licentia penitus nulli dabitur, neque ciuitates inhabitantibus priuatis, neque villas incolentibus rusticis armis vti aduersus alterutros, necesseque presumere, & ex hoc plurimos homines occidi, publicas vero perire functiones, dum terra cultores vitam amittere metuentes, fuga propter timorem vniuntur; oportet ergo eos qui dirigitur à tua celsitudine ex memorato fabricensium scrinio ad prohibendos priuatos armorum factores, confessionem accipere etiam per loca iudicum, & subiectorum eis officiorum, & ciuitatum defensores & patres, quia nihil valebunt de cetero horum, quæ à nobis prohibita sunt, aliquid agere, sed quæ per presentem sancita sunt legem custodiant, penam & in pecuniis & in ipsum formidantes caput. Sancimus enim magnæ quidem Alexandria iudicem negligentem, quæ à nobis sancita sunt, viginti auri librarum exsoluere penam, & cingulo cadere, & huius officium similiter auri librarum viginti, dare penam, & capitale subire supplicium: aliarum vero prouinciarum iudices damnum decem librarum auri sustinere, similiter autem casus cinguli subiacere & eorum officia. Defensores autem & patres ciuitatum, trium librarum auri multari penam & in capite sustinere periculum, si quod tale factum compenses non punierint, aut hoc agere volentibus non nuntient, sed late permiserint.

Cap. 4. Vt autem palam fiant, quæ à nobis prohibita sunt, à priuatis & aliis quibusdam, citra eos qui in sacris nostris fabricensibus referuntur, fieri aut priuatis vendi arma: & hoc per presentem legem significari curauimus. Prohibemus enim priuatos fabricari & emere arcus & sagittas, & spatias, & enses quæ vocare consueverunt semispathia, & quæ vocantur

Zabe sue lorica, & contos & quolibet modo vel figura factas lanceas, & quæ apud Isauros nominantur monocopia, & appellatos stinnos seu misilia, insuper & aspidas sue scuta, & galeas seu cassides; non enim ista alii cuiquam instruere sinimus, præter eos qui deputati sunt in sacris nostris fabricensibus, solos autem fieri & vendi à priuatis, & priuatis vendi permittimus cultellos minores, quibus nullus in praliis vititur. Presentem igitur legem generalem tua celsitudo, in hac proponat regia ciuitate, nec non & per alias ciuitates nostre Reipublice, vt omnes agnoscetes quæ placuerunt nobis, hæc obseruent.

Qui verò exercendi sunt, melius publicis armis exercentur, vt factum apud Romanos.

CAPVT IX.

Seditionum cause ex subditis.

§. 1. SEDITIONVM origo, quemadmodum morborum ex constitutione corporis, ita ex imperij amplitudine, diuersisq; partibus oritur. Ang. v. c. l. 19 de ciu. c. 7. Quamuis de sunt hostes, tamen ipsa imperij latitudo peperit peioris generis bella, socialia scilicet & ciuilia quibus miserabilis quaturus genus humanum, siue cum belligeratur vt aliquando conqueſcant, siue cum timetur, ne rursus exsurgant. Oriuntur igitur discordiæ populi crebro nulla causa, nequitia tantum & lasciuia populi, & eorum qui populum ducunt. Huiusmodi fuere seditiones populi Israelitici in deserto, contra Moſem & Aarōnem, contraque Deum ipsum infestæ. Quid enim æquius benigniusq; Moſe, quid magis propitium quæ Deus, qui quotidianis miraculis beneficiisque rebellium ingratitudinem obruebat? Nulla etiam seditionis causa in Samuele fuit, & confurgentes tamen cum abiecerunt, regemque petierunt. Quid mouit furiosos vt Absolonem, deinde Sebam duces secuti impia arma Dauidi inferrent? Alia cogitare non possum, quam felicia bella sancti regis, gentiumq; vicinarum prædas, indeque luxum, qui plurimos merſerit. Hinc Absolon populi vitijs magis idoneus quam Dauid, & Seba omnia permittens, vt qui esset vir Belial, & tæterrimo cuique obnoxius, fautorque.

Seditiones interni morbi sunt.

Seditiones saepe nulla ex causa.

Ad hoc genus reuoco stultissima ludicra, ob quæ seditiones frequentes motæ sunt. Histriones & Pantomimi à Nerone ex Italia pulsi sunt, quod eorum causa variæ factiones oriretur, adeo vt ad contentiones fautorum militem theatro affidere oporteret. ita Suet. male Nerua restituit, bene Traianus iterum abstulit.

Sine causa etiam & occasione in Leonem tertium Romani, in Vitalem Michaëlem Veneti, quod reducta classe pestis urbem inuasisſet caufati; In suos Magistratus, & Neapalionem legatum Bononienſes, itaque crebro existunt, quarum nulla in rectoribus causa, nec causæ prætextus vllus.

§. 2. Belli quidem Seban causa fuit factio; & inuidia, quod tribus Iuda non presentibus alijs Regem reduxisset. Quare (inquiunt 2. Reg. c. 19.) reſerati sunt fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt regem, & domum eius Iordanem, omnesque viros Dauid cum eo. Et. Decem partibus ego maior sum apud regem, magisque ad me pertinet Dauid quam ad te, cur fecisti mihi iniuriam, & non mihi nunciatum est priori, vt reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda filiis Israel. Quid hic aliud quam merus amor in regem? & vide tamen mutabile ingenium populi c. 20. F. Bochri cecinit buccina, dixitq; non est nobis pars in Dauid neque hereditas in filio Isai, reuertere in tabernacula tua Israel: separatusque est omnis Israel à Dauid, secutusque est Seba filium Bochri. Tam facile animos mutat inuidia contentioſa. Pars contempta semox applicat non nobili alicui & forti duci, sed

Seditionis causa mutua inuidia, & prætextus in principem amor.